

Hun chagrijn maakt ze tot komische typetjes in de bijbel, kleine kinderen die staan te jengelen omdat een ander ook wat krijgt. De oudste zoon in de gelijkenis die naar de jongste, de ‘verloren’, zoon is genoemd. Zijn broer komt na jaren afwezigheid weer thuis, de vader organiseert een feestje, maar de oudste zoon moppert tegen de vader: *Ik heb altijd voor u gewerkt en ik krijg nooit niks. Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht.* Jona die als een kniesoor onder zijn boom zit omdat God Ninevé spaart. *Had ik het niet gezegd toen ik nog thuis was? Ik wist het wel, u bent een God die genadig is en liefdevol.* En misschien horen ook de Israëlieten in dit rijtje thuis die niet genoeg kunnen krijgen van de goddelijke genade die in de woestijn als manna uit de hemel daalt, en die bakken vol verzamelen. Maar, vertelt het verhaal, *(t)oen ze het namaten, hadden zij die veel verzameld hadden niet meer dan een omer (een paar liter), en zij die weinig verzameld hadden niet minder.* En zo zijn ook de werknemers die om zes uur ‘s morgens aantreden in de wijngaard. De inhoudsmaat van de goddelijke genade laat in de omrekenstabellen steeds één en dezelfde uitkomstmaat zien en die ene maat is: jij komt niks tekort. Genoeg! Dat is dus precies wat de heer van de wijngaard zegt tegen de fulltime werknemers van het eerste uur die zich beklagen dat de parttimers evenveel krijgen als zij: *neem wat je toekomt. Ik behandel je toch niet onrechtvaardig?* Ze kregen immers de overeengekomen denarie, een redelijk dagloon in die dagen. Dit is het evangelie van vanmorgen: jij komt van godswege niks tekort. Genoeg!

Arbeidsrechtelijk is die gelijkenis naar onze maatstaven natuurlijk prut. Laten we eerlijk zijn, je zou niet minder chagrijnig zijn dan die protesterende werknemers van de wijnboer: onze rechtvaardigheid vaart op het principe van loon naar werken in combinatie met een redelijk sociaal zorgsysteem en een billijke lastenverdeling. Rechtvaardig in de gelijkenis is dat God je geeft wat je toekomt, wat je nodig hebt, en dat is genoeg. Het is genoeg, maar het is ook van een compleet andere orde dan die van onze maatstaven, berekeningen en tellingen. Luther — hem mag ik in dit reformatiejaar wel noemen — kwam onder andere op grond van deze gelijkenis tot de conclusie dat er twee rijken zijn, twee regimes, twee ordes: de goddelijke en de menselijke. En die zijn wel op elkaar betrokken (daarover zo dadelijk), maar niet tot elkaar te herleiden. Genade, dat is dat God Ninevé spaart, al hebben ze het niet verdiend. Genade, dat is, of je veel of weinig manna verzamelt, het is altijd een omer. Genade is, als je je lang bent weggeweest en terugkeert tot je vader, dat jij het feestvarken bent en niet je broer die altijd in het familiebedrijf bleef werken. Genade, dat is de werknemer die om half vijf ‘s middags binnenkomt en hetzelfde loon krijgt als de man of vrouw die om acht uur aantreedt. Gemeten aan de maat van de genade springen onze structuren en systemen kapot. De beloning is niet naar werken en naar prestatie. Wat wijsheid is in deze wereld is dwaasheid bij God, en andersom. Het midden van het evangelie is niet de markt, maar de wijngaard; niet de euro, maar een goed glas wijn. De koning van de wereld is een man die als een misdadiger werd geëxecuteerd. Het evangelie blijft altijd de kritische stem van buiten, uit de marge. Het proclameert een antistructuur, een alternatief regiem, het is een tegenstem.

Wat nu? Twee rijken, twee regiem, twee orden, een structuur en een antistructuur — maar hoe zijn die op elkaar betrokken dan? De onderhandelaars voor het nieuwe kabinet zouden wel smakelijk lachen als we de alternatieve economie van de gelijkenis als blauwdruk voor nieuwe wetgeving op tafel legden. En trouwens, *grosso modo* zullen ook wij vinden dat het in Nederland nog niet zo beroerd en onrechtvaardig is geregeld. Maar om nou te zeggen dat

het in de buurt van de gelijkenis komt ... Nee. Misschien ben ik teveel een cultuurchristen, hoor, dat zou kunnen. Maar ik hoor het evangelie in dit verband vooral als tegenstem. Zoals kunstenaars dikwijls, meer of minder subtiel, tegenstemmen laten klinken. Ik moest nog weer denken aan die gouden reddingdekens die de vloer van deze kerk de afgelopen maanden hebben bedekt — een verwijzing naar de dekens die geredde vluchtelingen op de Middellandse Zee krijgen omgeslagen. Een ongemakkelijk beeld in een tijd die meer vluchtelingen kent dan ooit. En ook naar gebeden voor een behouden vaart van zeelieden die in deze kerk aan de haven van Amsterdam eeuwenlang geklonken hebben, naar de talloze zeelieden en –helden die in deze kerk begraven zijn.

Mij valt altijd dit op: de bijbel heeft het grote visioen van instortende machtsimperia en een gedroomde stad waar de volkeren in vrede samenleven, als visioen voor de laatste bladzijden bewaard. De genade in groot geld: wereldwijd en hemelsbreed. Totdat we met de geschiedenis op die laatste bladzijde zijn aanbeland wordt het evangelie om zo te zeggen uitbetaald in klein geld. De wereld mag *pound foolish* zijn, het evangelie is *penny wise*. Het verhaal van de geschiedenis van God met de mensen wordt in kleine gebeurtenissen en episodes verteld. Het heil voor de wereld wordt verteld aan de hand van één volk, Israël, te midden van talloze volkeren. Het heil voor de wereld concentreert zich uiteindelijk in één man uit dat volk, Jezus Christus. Evenzo zijn de gelijkenissen kleine verhaaltjes uit het alledaagse leven die een vreemde draai krijgen, waardoor ons verteld wordt wat het Koninkrijk van God is. Zó krijgen de gerechtigheid en de liefde en de vrede gestalte in de wereld. Het begint niet bij de grote politieke systemen, naties en organisaties (en die kunnen zich dan ook beter maar niet als christelijk afficheren), maar bij uiteindelijk bij één persoon. Zo zijn jullie en ik persoonlijk geroepen om in jouw wereld iets van een gelijkenis van het koninkrijk gestalte te geven. Jij bent geroepen. En jij. En jij. Het evangelie is door en door persoonlijk en in die zin menselijk. Daarom is het 't evangelie van de liefde, het hoogste menselijke. Een persoon kan liefhebben. Een systeem niet. Een land niet. Een stad niet. Maar een stad kan wel een lieve stad worden, als er lieve mensen wonen en een lieve burgemeester is.

Mirella is als universitair docent geroepen de stem van het evangelie ook aan de universiteit te doen klinken. Dat is lastig genoeg: als er één wereld is die door vaste protocollen en regels, door tellen en rekenen wordt beheerst, dan wel die van de eigentijdse academie. Je kunt die tegenstem alleen maar laten horen door er zelf ook goed naar te luisteren. Kijk, Mirella heeft het voor elkaar gekregen om universitair docent te worden en dat is in deze tijd geen geringe prestatie. Ambitie kan haar niet ontzegd worden, — je wilt aan de academie werken, je ongeduld drijft je voort, en het lukt je. Mirella is echt een werker van het eerste uur. Daar wordt je wel eens moe van hoor, als je aan het bureau er tegenover zit: terwijl ik 's morgen rustig wat mail zit door te nemen heeft Mirella alweer de *EO*, *Trouw* en het *Friesch Dagblad* aan de telefoon gehad over haar nieuwste artikel. En als je iets niet kunt hebben dan is het dat je nu een jaar op achterstand bent gezet. Nou ja, misschien is het voor jou kwart over het eerste uur geworden, — tien over. Maar nou moet je voor één keer even goed naar me luisteren: dit is vandaag speciaal ook voor jou het evangelie: uiteindelijk staan we allemaal met dezelfde denarie in onze hand in het Koninkrijk van God. Jij, en al onze collega's en concollega's, en ook ikzelf — al was jij dan 1 maand en 13 dagen jonger bij jouw promotie dan ik bij de mijne. Genoeg! Genoeg! Van godswege komen we niks te kort! Genoeg! Genoeg! In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. **Amen.**